

Hoenderstraat 7, Budel

Algemeen

De eerste steen van deze langgevelboerderij is op 23 april 1860 gelegd door de toen achtjarige scholier Coenraad Gertruda Bussing de Vries uit Budel. De bouw van de boerderij kwam in 1861 gereed. Eigenaar was toen de Budelse landbouwster Johanna van Bakel, weduwe van Andries Duijsters. Het mansarde-wolfdak is in 1920 gebouwd, de afhang onder lessenaarsdak met eindschilden, vermoedelijk eveneens in 1920.

Beschrijving

De langgevelboerderij is opgebouwd in schoon metselwerk van rode bakstenen in kruisverband met kalkvoegen. De afhang is opgebouwd in schoon metselwerk van rode baksteen in een wild verband met cementvoegen. De hoogste delen van de noordelijke voorgevel, waaronder de strekken, rollagen en baksteenfries zijn in 1920 gemetseld en uitgevoerd in een iets donkerdere rode kleur bakstenen.

Voorgevel

Links in de noordelijke voorgevel van de boerderij bevindt zich het woongedeelte. Geheel onderaan een wit geschilderde, gepleisterde plint. Centraal in het woongedeelte een (beschadigde) houten voordeur boven een betonnen drempel en gelegen aan een stoepje van witte, rode, blauwe en antracietkleurige vloertegels.

Centraal op de deur is een veld van zeven verticale planken aangebracht, afgetopt met een horizontaal geplaatste houten profiel. De buitenste verticale planken zijn voorzien van biljoenen. Op ooghoogte is in de deur een klein, rechthoekig enkelruits venster van kathedraalglas aangebracht. Hier omheen een dubbele houten lijst. Onder het venster een koperen brievengleuf. Een deurgreep of -klink ontbreekt, wel is de deur voorzien van een sleutelgat.

Boven de deur een kalf met kwartrond profiel. Daarboven een tweeruits bovenlicht. Deur en bovenlicht zijn gevat in houten kozijnen, voorzien van een duivejagersprofiel. De bovenste regel en de stijlen van de kozijnen zijn aan elkaar verbonden door middel van kleine houten pennen. Boven de deur een steense strek van afwisselend strekken en dubbele koppen.

Links van de deur een fors en relatief modern, houten venster, opgebouwd uit een forse enkelvoudige ruit links en rechts een smal, rechthoekig enkelruits onderraam en een klein enkelruits bovenraam daarboven. Het vermoeden bestaat dat dit venster in de jaren '50 of '60 van de twintigste eeuw geplaatst is. Onder het venster een schuin geplaatste raamdorpel van donkerkleurige, hardgebakken tegels. Boven het venster een rollaag van drieklezoren.

Rechts van de voordeur bevindt zich een zelfde venster, echter hier gespiegeld ten opzichte van het linker-venster.

Ter hoogte van de balklaag in het woongedeelte zijn vier eenvoudige staafankers aangebracht. Doordat de baksteenfries, bovenaan de gevel, licht uitsteekt, bevinden de ogen van de ankers zich niet in het midden van de schieters.

Het centrale deel van de voorgevel van de boerderij bevat aan de onderzijde een wit en/of zwart geschilderde plint, die door aantasting van vocht en mos nauwelijks meer zichtbaar is. Links in het middendeel van de gevel bevindt zich een relatief jonge, beschadigde, dubbele houten deur onder een betonnen latei en voorzien van metalen geheng.

Rechts hiervan is een -eveneens relatief jonge- enkelvoudige houten deur onder een forse betonnen latei aangebracht. Ook deze deur bevat metalen geheng. Ter hoogte van deze latei is een horizontale metalen regel aangebracht, waaraan eens een schuifdeur hing. Links van de deur is duidelijk zichtbaar, dat de gevel op die plaats is hersteld. In het metselwerk boven beide deuren zijn twee staafankers aangebracht. Deze zijn lager in de gevel geplaatst dan de ankers in het woongedeelte, hetgeen aantoont, dat de zoldering op die plaats lager is dan het plafond boven het woonhuis.

Rechts van de deuren is een getoogd poortdeel in een latere fase dichtgemetseld en voorzien van twee getoogde betonnen vierruits stalramen, met aan de onderzijden een horizontale ventilatiegleuf. Enkele ruiten in de stalramen zijn gesneuveld. Boven de stalramen halfsteense segmentbogen.

In het originele metselwerk uit 1861 centraal boven de met bakstenen dichtgezette getoogde poort bevindt zich nog een rechthoekige eerste steen, vervaardigd uit mergel en met de inscriptie "C.G.B. de Vries - 24-4-1860". In een latere fase is daar de tekst "1929 1920" boven ingekerfd.

Verder naar rechts bevindt zich een relatief jonge, hoge, dubbele houten deeldeer, voorzien van metalen geheng. De dubbele deur is gevat in houten kozijnen. In het muurwerk links van de linkerstijl bevinden zich twee metalen duimen, overblijfsels van een eerdere deur.

Ook in het rechterdeel van de boerderij uit 1861 bevindt zich een wit en/of zwart geschilderde plint, die ook hier sterk verweerd is.

Links in dit deel van de gevel bevindt zich een verdiept houten zesruits venster, dat vermoedelijk nog uit 1861 dateert. De dagkanten zijn gepleisterd en aan de onderzijde is een schuin geplaatste, bakstenen raamdorpel aangebracht. Een van de zes ruiten is kapot. Ook even rechts van dit venster bevindt zich een vermoedelijk vergelijkbaar en even oud venster. Dit is echter met een houten plaat dichtgezet.

Schuin boven de vensters zijn twee staafankers aangebracht. Deze zijn even hoog in de gevel geplaatst als de ankers in het middendeel van de gevel. Rechts in de gevel bevindt zich een relatief jonge houten deur onder een forse betonnen latei en voorzien van metalen geheng. Op ooghoogte een met een beplating dichtgezet rechthoekig venster met een houten omlijsting. Geheel rechts in de voorgevel bevindt zich een houten vierruits venster, waaronder een schuin geplaatste bakstenen raamdorpel.

De fries van de voorgevel van de boerderij dateert uit 1920 en is opgebouwd uit een koppenlaag, een licht-uitstekende strekkenlaag daarboven. Hierboven een muizentand, die deels overhoeks is en deels als zaagtand is uitgevoerd, en daar weer boven een uitstekende strekkenlaag.

Linkerzijgevel

Aan het metselwerk in de oostelijke linkerzijgevel van de boerderij is te zien dat de oorspronkelijke boerderij uit 1861 in 1920 aan de achterzijde iets is vergroot. Toen is ook de huidige wolfgevel tot stand gekomen en zijn cementvoegen aangebracht. Onderaan in deze gevel is een wit geschilderde plint aangebracht.

Links op de begane grond een relatief jong enkelruits houten venster met enkelruits bovenraam.

Onder het venster een schuin geplaatste raamdorpel van donkerkleurige, hardgebakken tegels. Boven het venster een rollaag van drieklezoren. Centraal op de begane grond steekt een forse aluminium afvoerpijp uit een rond gat in de gevel omhoog. Ter hoogte van de balklaag vier staafankers.

Op het niveau van de zolder zijn twee houten enkelruits vensters aangebracht. Beide vensters zijn voorzien van een voorzetscherm. Onderaan raamdorpels van donkerkleurige, hardgebakken tegels. Bovenaan rollagen van drieklezoren. Tussen beide vensters is een metalen televisieantenne tegen de gevel aangebracht.

De schuine zijden van de wolfgevel worden afgetopt met een overstekende houten dakrand, ondersteund door enkele houten klossen. Het houten boei-boord bovenaan in de gevel is beschadigd en deels incompleet.

Rechterzijgevel

De zichtbare delen van de westelijke wolfgevel in de rechterzijgevel zijn blind. De houten windveer, die de gevel aftopte, is beschadigd en deels incompleet.

Dak

Het mansardewolfdak uit 1920 is belegd met puntstaande, vierkante, bitumen shingles, grotendeels bedekt met mos. Op de nok boven het woongedeelte staat een halfsteense bakstenen schoorsteen, waarvan de bovenste twee baksteenlagen uitkragen. Ook uit het oostelijke wolfeind steekt een halfsteense bakstenen schoorsteen. Deze is echter iets smaller en hoger. Bovenaan is de schoorsteen aan vier zijden opengewerkt en voorzien van een schoorsteenplaat.

Afhang tegen de rechterzijgevel

De enkellaagse afhang tegen de westelijke rechterzijgevel van de boerderij ligt aan beide zijden van de zijgevel één strek terug ten opzichte van de lange gevels. De afhang is opgebouwd in schoon metselwerk van rode bakstenen in een wild verband met cementvoegen.

De noordelijke zijgevel van de afhang is blind. De westelijke gevel bevat vier licht verdiepte, metalen, getoogde, enkelruits stalvensters. Onderaan schuin geplaatste bakstenen raamdorpels. De stalvensters worden overspannen door halfsteense segmentbogen.

De afhang is voorzien van een lessenaarsdak met twee eindschilden. De drie schilden zijn belegd met blauwe, gesmoorde muldenpannen.

Waardering

Op diverse plaatsen is nog te herkennen, dat de boerderij in 1861 met oog voor detail is gebouwd. De kleine vensters in de stal rechts, de biljoenen in de voordeur en de kozijnen met duivejagersprofielen tonen dat aan. De boerderij is gebouwd volgens de stijl van het midden van de negentiende eeuw. De boerderijvorm, een langgevelboerderij, is dan in deze regio's algemeen gangbaar. Het mansardedak is een typische uiting uit het begin van de twintigste eeuw. Daaruit blijkt weer, dat boerderijen veelvuldig worden verbouwd en aangepast aan de behoeften.

De boerderij is in de laatste jaren sterk verwaarloosd, waardoor relatief veel schade aan vooral de houten elementen is ontstaan. De schade is echter nog steeds herstelbaar.

Deze boerderij staat tegenwoordig in een landelijke omgeving, maar wel vlakbij het centrum van Budel. Tot 1945 was de Hoenderstraat echter ver buiten het dorp gelegen.

Cultuurhistorische beschrijving en waardering van het aanzicht van panden in de gemeente Cranendonk

Uitgevoerd in opdracht van de gemeente Cranendonck ten behoeve van een eventuele aanwijzing van deze panden als cultuurhistorisch waardevolle objecten.

Als bijlage is hier de matrix toegevoegd, waarin de diverse aspecten van een object worden gewaardeerd. Maximaal per onderdeel worden 3 punten gegeven, minimaal wordt 1 punt gegeven.

NB. De bouwkundige staat van een pand kan alleen op basis van het buitenaanzicht niet worden beoordeeld. Ook de "herinneringswaarde" die aan het pand verbonden is, is zonder uitgebreid onderzoek niet bekend. Tenzij overduidelijk anders zal hier voor beide onderdelen altijd een (gemiddelde) waardering van 2 punten worden toegekend.

Voor wat de totaalscore betreft, hebben wij de 4 klassen als volgt beoordeeld:

object met 8 tot 12 punten: laag, indifferant

object met 13 tot 16 punten: middelhoog, cultuurhistorisch waardevol

object met 17 tot 20 punten: hoog, gemeentelijk monument

object met 21 tot 24 punten: zeer hoog, rijksmonument

Eindhoven februari 2019

totaalscore: Hoenderstraat 7: 14 (middelhoog)

Tabel Waarderingscriteria kwaliteiten erfgoed: Hoenderstraat 7 Budel			Scores		
Kwaliteiten	Waarderingscriteria	Operationele parameters	Hoog	Mid-den	Laag
Beleefde kwaliteit	Zichtbaarheid (herkenbaarheid/ schoonheid)	• zichtbaarheid vanaf het maaiveld als landschapselement • relatie met omgeving: passendheid • verbondenheid met feitelijke historische gebeurtenis • afwisselendheid (diversiteit aan elementen) • zichtbaarheid landschapselementen en patronen (herkenbaarheid) • esthetische kwaliteit: zichtbare uitingen		2	
	Herinnerbaarheid (herinneringswaarde)	• associatie met toegeschreven kwaliteit of gebeurtenis • verbondenheid met feitelijke historische gebeurtenis (symboliek) • associatie met toegeschreven kwaliteit of gebeurtenis (symboliek) • ouderdom		2	
Fysieke kwaliteit	Gaafheid (compleetheid/ herkenbaarheid)	Binnen het facet archeologie/aardkunde: • gaafheid aanwezigheid sporen • ruimtelijke gaafheid: bodemlagen onverstoord, horizontaal • stratificatie intact: bodemlagen onverstoord, verticaal • mobilia in situ: losse onderdelen nog op hun plek • ruimtelijke relatie tussen mobilia onderling / mobilia en sporen Binnen het facet historische geografie: • mate waarin landschapselementen en -patronen in tact zijn • mate waarin oorspronkelijk karakter behouden is (authenticiteit) Binnen het facet historische bouwkunde: • compleetheid: mate waarin alle stijlelementen aanwezig zijn • authenticiteit: mate waarin oorspronkelijk bouwkundig, stedenbouwkundig karakter en/of de gebruiksfunctie (lege hulzen!) behouden is		2	
	Geconserveerdheid (technische staat, conservering)	• aanwezigheid antropogeen biochemisch residu • conservering artefacten (metaal/overig) • conservering organisch materiaal • mate waarin landschapselementen in evenwicht verkeren met de abiotische omgeving (veelal grondwaterstand) • bouwkundige staat			1
Inhoudelijke kwaliteit	Zeldzaamheid	• het aantal vergelijkbare monumenten (complextypen) van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde microregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld • het aantal vergelijkbare landschapstypen c.q. patronen, lijnen, elementen, van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde regio • het aantal vergelijkbare monumenten (complextypen) uit dezelfde periode binnen dezelfde regio • innovativiteit: pionierskarakter		2	

Tabel Waarderingscriteria kwaliteiten erfgoed: Hoenderstraat 7 Budel			Scores		
	Informativiteit (informatiewaarde)	• betekenis voor de wetenschap: recent en systematisch onderzoek van de betreffen de archeologische periode • afleesbaarheid (herkenbaarheid) van de genese van het historisch landschap (landschapstype) • betekenis voor de wetenschap c.q. belang voor (bouw)geschiedenis • mate waarin het object, bouwwerk/complex de sporen toont c.q. uitdrukking is van o.a. culturele, sociaal-economische, geestelijke, technische bestuurlijke ontwikkelingen			1
	Samenhangendheid (ensemble- of contextwaarde)	Binnen het facet archeologie: • synchrone context: wel/niet voorkomen van monumenten uit dezelfde periode binnen de microregio • diachrone context: wel/niet voorkomen van monumenten uit opeenvolgende perioden binnen de microregio Tussen het facet archeologie en de andere facetten van cultuurhistorie: • landschappelijke context (fysisch- en historisch geografische gaafheid van het contemporaine landschap) • stedenbouwkundige context Binnen het facet aardkunde/historische geografie: • samenhang (tussen lijnen, elementen en patronen): mate waarin elementen onderdeel vormen van een grotere eenheid • mate waarin een element de samenhang begrijpelijk maakt (vormfunctie) Tussen het facet historische geografie en de andere facetten van cultuurhistorie: • mate van samenhang met archeologische context • mate van samenhang met stedenbouwkundige context Binnen het facet historische bouwkunde: • synchrone context: voorkomen van monumenten uit dezelfde periode binnen de stadswijk/het complex mate waarin element onderdeel vormt van een grotere eenheid • mate waarin interieur en exterieur samenhangen Tussen het facet historische bouwkunde en de andere facetten: • samenhang met archeologische context • samenhang met historisch geografische context		2	
	Representativiteit	• kenmerkendheid voor een bepaald gebied of periode • het aantal vergelijkbare monumenten van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde archeoregio waarvan de aanwezigheid is vastgesteld en waar van behoud is gegarandeerd • kenmerkendheid voor / verbonden aan een bepaald gebied, periode, bouwstijl of menselijke activiteit • het aantal vergelijkbare landschapstypen c.q. patronen, lijnen, elementen, van goede fysieke kwaliteit uit dezelfde periode binnen dezelfde regio		2	